

ABC is een specialistische voorziening voor jongeren met een psychotische kwetsbaarheid. ABC, dat deel uitmaakt van de divisie Altrecht Willem Arntsz, bestaat sinds 2002 en heeft als doel om jongeren met een psychotische kwetsbaarheid zo goed mogelijk te helpen bij hun herstel. De missie van ABC is: *jongeren met een psychotische kwetsbaarheid ondersteunen bij hun herstel door middel van het aanbieden van rehabilitatie (gericht op participatie in de samenleving) en behandeling (gericht op symptoomreductie) in samenwerking met de jongeren, direct betrokkenen en ketenpartners*. Deze notitie beschrijft de kritische factoren die het profiel van ABC bepalen, de competenties van ABC-medewerkers en de diensten die ABC biedt. Ten slotte staat in het kompas beschreven waar ABC in 2013 concreet staat.

1] Het profiel van ABC

Kenmerkend is dat ABC de behandeling van de psychotische stoornis, bijvoorbeeld door medicatie en psychotherapie, combineert met aandacht voor participatie in de samenleving, met name door rehabilitatie. De behandeling en rehabilitatie zijn gebaseerd op de multidisciplinaire richtlijn schizofrenie. Behandeling van stoornissen die tegelijkertijd optreden, zoals depressie, angst, dwang en persoonlijkheidsstoornissen, neemt een belangrijke plaats in. Dit geldt ook voor verslavingsproblematiek, die zelfs op de voorgrond kan staan. Het ABC profiel wordt door drie kritische factoren bepaald (zie schema 1). Dit profiel omvat tevens de ambities (beleidsspeerpunten).

Schema 1. Kritische factoren die het profiel van ABC bepalen

-
- 1] de *peergroup* van jongeren met een psychotische kwetsbaarheid
 - ontmoeting met en herkenning van lotgenoten
 - hulpverleners met ervaringsdeskundigheid
 - gespecialiseerde hulpverleners
 - 2] huisvesting van ABC
 - normale huisvesting, niet herkenbaar als ggz
 - gelokaliseerd in het centrum
 - ruimte om elkaar informeel te ontmoeten
 - 3] behandelvisie
 - participatie op de voorgrond: leren, werken, vrije tijd, wonen, sociale contacten en financiën
 - = toekomstgericht: eigen leven opbouwen, m.n. in verhouding tot ouders
 - = hoop doet leven, *readiness development* door demoralisatie actief tegen te gaan
 - = behandeling van stoornissen staat ten dienste van herstel en participatie
 - = initiatieven nemen inzake e-rehab
 - gezinnen standaard betrekken
 - = apart en in een groepen (bijvoorbeeld psychoeducatiecursus en *multifamilygroups*)
 - innovatie
 - = rehabilitatie-implementatie
 - vrijblijvendheid tegengaan
 - ontwikkelen fidelity-instrument
 - ontwikkelen *e-rehab*
 - bemoeirehabilitatie onderzoeken en verankeren
 - = ervaringsdeskundigheid implementeren
 - inzake de *peergroup*
 - inzake familie
 - = vroegdetectie van kwetsbaarheid voor psychosen implementeren
 - = traumabehandeling bij psychosen onderzoeken
 - = interventies tegen demoralisatie ontwikkelen
 - = *serious gaming* in de behandeling ontwikkelen en introduceren
 - = oriënteren op e-health (bv. via beeldbellen, mijnaltrecht)

De *peergroup* heeft als eerste kritische factor meerwaarde vanwege het lotgenotencontact. Aan ABC zijn enkele ervaringsdeskundige hulpverleners verbonden, die het begrip tussen cliënt/familie en hulpverlener bevorderen. Door de gerichtheid op deze doelgroep wordt het voor de hulpverleners mogelijk om zich specifiek te bekwamen in interventies die zowel samenhangen met de stoornis alsook met de levensfase.

De tweede kritische factor betreft een genormaliseerde huisvesting van ABC. Deze is voor de jongere met een psychose cruciaal. Een psychose kan de leefwereld op zijn kop zetten en ondermijnt veelal de identiteit van de betrokkene, die toch al midden in de vorming hiervan zit. In zo'n situatie meet iemand zijn identiteit in eerste instantie af aan de omgeving waarin hij verkeert. In dit kader is, in overeenstemming met uitgangspunten van milieurehabilitatie, een zo normaal mogelijke omgeving met zo min mogelijk stigma van belang. De integratiemogelijkheden in de samenleving dienen daarbij zoveel mogelijk aanwezig te zijn. Tegelijkertijd dient dit plaats te vinden in een omgeving waarin de cliënt zich geaccepteerd en begrepen voelt, door hulpverleners en door lotgenoten.

Behandeling en rehabilitatie staan samen in het teken van helpen bij het herstel van de cliënt. De toekomstdoelen van de cliënt geven richting aan dit proces. Cliënten worden actief begeleid bij het vormen van deze doelen. Standaard wordt hierbij met de familie en andere betrokkenen samengewerkt. Door specialisatie van diverse teamleden en diverse samenwerkingsverbanden met andere specialistische centra wordt geborgd dat nieuwe ontwikkelingen en wetenschappelijke kwaliteit bij het aanbod van ABC hoort.

De behandeling wordt bij voorkeur ambulant geboden, zowel individueel als in groepen. Indien een tijdelijke opname noodzakelijk is, kan ABC deze, in een open setting, bieden waarbij dezelfde casemanager, trajectbegeleider, psycholoog en psychiater direct betrokken blijven.

2] Competenties van ABC-medewerkers

Medewerkers van ABC dienen over specifieke competenties te beschikken. Competenties betreffen de gedragseisen behorend bij ABC die onderscheidend bijdragen aan het effect van ABC. Onder ABC-medewerkers is een grote mate van overeenstemming over de vier belangrijkste competenties, zo bleek uit de teamdag van enkele jaren geleden die speciaal over competenties van het ABC-team ging (zie schema 2).

Schema 2. Competenties van medewerkers van ABC volgens medewerkers van ABC, en enkele voorbeelden daarvan

-
- A] visie van ABC actief uitdragen
 - behandelvisie (zie schema 1)
 - B] resultaatgericht werken
 - niveau van de cliënt (bv. doelstellingen bij behandelplan, bv. revalidatietrajecten)
 - niveau van de medewerker (bv. bewaken van het deskundigheidsniveau en productiedoelstellingen)
 - niveau van ABC als afdeling (bv. Jaarverslag mede op basis van zorgmonitor)
 - C] klantgericht werken
 - wensen van cliënt centraal
 - aanbod is gericht op de behoefte van de cliënten en hun familie
 - D] innoveren
 - nieuwe interventies ontwikkelen en uitproberen zoals behandeling van demoralisatie, bemoeirehabilitatie, serious gaming in de behandeling en e-rehab
 - nieuwe benaderingen inzake familie zoals aanstellen van een familie-ervaringsdeskundige en start *multifamilygroups*
 - vroegdetectie psychosekwetsbaarheid
 - deelname wetenschappelijk onderzoek (multicenter) : traumabehandeling bij psychose
-

Richtinggevend is de *visie* om ten behoeve van de doelgroep ieders herstel zoveel mogelijk te ondersteunen op basis van wensen van de betrokkenen, in samenwerking met hun familie, waarbij rehabilitatie voorop staat.

Dit gebeurt op een *resultaatgerichte* wijze, zowel inhoudelijk als financieel. Dat betekent (inhoudelijk) dat met elke cliënt in zijn behandelplan doelen worden afgesproken die op een vaste wijze worden geëvalueerd. Op medewerkersniveau zijn er bijvoorbeeld doelstellingen over het aantal individuele revalidatietrajecten die tevens inhoudelijk worden beoordeeld. Ook op afdelingsniveau worden doelstellingen gesteld. Het monitoringsonderzoek toetst deze doelstellingen en onderzoekt de effecten van ABC. De productiedoelstellingen (financieel) van de afdeling worden vertaald naar productiedoelstellingen voor individuele medewerkers.

De competentie *klantgerichtheid* geeft aan dat de wensen van cliënten centraal staan en dat het aanbod zich zoveel mogelijk hierbij aansluit.

Om het aanbod zoveel mogelijk te laten aansluiten bij de wensen van cliënten is *innovatie* belangrijk. Innovatie betekent dat wegen bewandeld moeten worden die nog niet eerder begaan zijn. Dit vergt van medewerkers een open houding. De organisatie dient zodanig te functioneren dat vernieuwingen gestimuleerd worden.

Deze vier ABC-competenties worden bij de jaargesprekken van medewerkers gebruikt als ook bij de sollicitatiesprekken voor nieuwe medewerkers.

3] Diensten van ABC

Het ondersteunen van herstel van cliënten is het uitgangspunt in de missie van ABC. Voortbouwend op de indeling van Anthony (1993) worden negen diensten onderscheiden die dit herstel kunnen ondersteunen (zie schema 3). Deze diensten laten kenmerken zich door hun uitkomst voor het herstel van de cliënt. De diensten die ABC biedt zijn in schema 3 met een '→' nader beschreven.

Schema 3. Diensten die het herstel van cliënten kunnen ondersteunen, hun cliëntuitkomst en de diensten die ABC biedt

<p>Individuele rehabilitatie: kiezen, verkrijgen en behouden van eigen participatiedoelen <u>Cliëntuitkomst: activiteiten en deelname aan de samenleving d.m.v. eigen doelen inzake te vervullen rollen</u> → gericht op werken / leren via trajectbegeleiders → gericht op wonen / vrije tijd via de pb/casemanager → groep ter ondersteuning van individuele trajecten</p>
<p>Milieurehabilitatie: bieden van een zo normaal mogelijke omgeving <u>Cliëntuitkomst: activiteiten en deelname aan de samenleving d.m.v. een zo normaal mogelijke omgeving</u> → hulpaanbod in een zo normaal mogelijke omgeving bieden (tegengaan van hospitalisatie) → zoveel mogelijk capaciteiten van cliënten benutten: betrekken bij uitvoeren van taken; mee laten denken over aanpak</p> <p>bv. 1: Basiszorg: voorzien in mensen, plaatsen en dingen die nodig zijn om te overleven <u>Cliëntuitkomst: overleving</u> → basiszorg zo kort mogelijk geboden met zoveel mogelijk deelname van cliënt bij de taken</p> <p>bv. 2: Rechtsbescherming: pleitbezorging gericht op rechten van de cliënt <u>Cliëntuitkomst: gelijke kansen</u> → bieden van informatie; actief begeleiden bij bijvoorbeeld financiën en wonen → maatschappelijk werkende als consulent aanwezig</p>
<p>Behandeling: diagnostiek, primaire preventie, vroegdetectie, symptoombestrijding, recidiefpreventie en verslavingshantering <u>Cliëntuitkomst: minder last van de symptomen en/of lijden</u> → individuele medicamenteuze en psychologische behandeling; hulp bij vormgeven dagstructurering → groepsactiviteiten inzake symptomen, verslaving en levensfase → gezinsbegeleiding: individueel, groepen en <i>multifamilygroups</i></p>
<p>FACT: coördineren van totale zorg, het begeleiden, indien nodig samen met specialisten, incl. <i>outreaching werken</i> <u>Cliëntuitkomst: het blijven wonen, werken, schoolgaan en contacten onderhouden (incl. signaleren)</u> → inclusief toevoeging van persoonlijk begeleiderschap tijdens opname</p>

<p>Crisisinterventie: oplossen en/of stabiliseren van kritieke of gevaarlijke situaties <u>Cliëntuitkomst: veiligheid</u> → telefonische 24 uur per dag, face to face contact, ook in avonden en weekeinden, bezoek aan huis tijdens kantooruren → kortdurende opname in open setting biedt ABC zelf → actieve betrokkenheid van ABC bij opname van cliënten in gesloten afdeling (elders) → invoeren van het Wellness Recovery Action Plan (WRAP)</p>
<p>Lichamelijke zorg: hulpverlening inzake lichamelijke gezondheid en bevordering van gezonde leefgewoonten <u>Cliëntuitkomst: verbeterde lichamelijke gezondheidstoestand</u> → periodieke somatische controle op het metabool syndroom → op indicatie behandelen in samenwerking met een huisarts → expliciete aandacht voor gezond voedsel, lichaamsbeweging en stoppen met roken</p>
<p>Verpleging / verzorging: hulp bij zelfverzorging, behandeling en dagritme <u>Cliëntuitkomst: rust, regelmaat en reinheid</u> → bij voorkeur intensieve ambulante hulp, ook in samenwerking met anderen → opname in open setting bij ABC</p>
<p>Lotgenotenondersteuning: activiteiten waarbij cliënten en familie elkaar helpen bij praktische ondersteuning, advies, bemoeiding, 'empowerment' en voor elkaar opkomen <u>Cliëntuitkomst: meer eigenmachtigheid</u> → setting waarbij jongeren met gelijksoortig beeld komen → ervaringsdeskundige medewerkers in het ABC-team → familie-ervaringsdeskundige medewerker in het ABC-team → begeleiding van familie en cliënten in <i>multifamilygroups</i> → faciliteren van 'consumer run', waarbij cliënten zelf organiseren</p>
<p>Welzijn en preventie: hulpverlening gericht op het in stand houden van een goede kwaliteit van leven <u>Cliëntuitkomst: gezonde leefwijze</u> → bieden van ondersteuning bij ontspanning (individueel, per groep en groepstraining) → creatieve activiteiten, muziek, drama en tai chi → invoeren van het Wellness Recovery Action Plan (WRAP)</p>

4] Het kompas: waar staat ABC in 2013?

ABC heeft de ambitie een specialistische afdeling te zijn om jongeren met een psychotische kwetsbaarheid optimaal bij hun herstel te ondersteunen mede door het vormgeven van innovaties. ABC wil daarbij in de regio gezichtsbepalend met een landelijke uitstraling.

De specifieke ambities van ABC zijn in thema's onderverdeeld.

Bedrijfsvoering

ABC voldoet aan:

- de productiedoelstellingen en een gezonde exploitatie op basis van de begroting;
- een adequate administratieve organisatie gericht op de productiedoelstelling, te implementeren innovaties, uit te voeren onderzoek en het geven van onderwijs;
- personeelsbeleid gericht op gekwalificeerde medewerkers om de ABC-doelstellingen te realiseren, ondersteund door het opleidingsplan en sturing/coaching vanuit het afdelingsmanagement.

Innovaties ontwikkelen, implementeren en uitdragen

Vroegtijdige herkenning

- vroegtijdige herkenning van en interventie bij mensen met een psychotische kwetsbaarheid is een regulier onderdeel van de ABC-behandeling (EDIT);

E-health

- e-health maakt een normaal onderdeel uit van de ABC-behandeling. Dit blijkt doordat de cliëntportaal MijnAltrecht voor alle cliënten beschikbaar is en het blijkt uit het gebruik van blended e-health en beeldbellen bij 40% van de cliënten;
- ABC experimenteert met het gebruik van social media in de behandeling;
- ABC initieert een computerprogramma dat cliënten ondersteunt bij hun participatiewensen (werktitel *e-rehab*);
- alle ABCcliënten hebben toegang tot *e-rehab*. ABC is behulpzaam bij het landelijk uitrollen van deze vorm van e-health;
- ABC initieert een e-learning-programma inzake *e-rehab*;
- alle ABC-hulpverleners kunnen cliënten bij *e-rehab* ondersteunen;

Participatie / rehabilitatie

- bij alle cliënten lopen continu meetbare rehabilitatietrajecten. Dit wordt bij betrokken medewerkers individueel, systematisch gemonitord door een aangepast protocol. De aanbevelingen uit het innovatieproject Werken aan Rehabilitatiedoelen (dit loopt tot medio 2012) zijn ingevoerd;
- er is een beleidsplan beschikbaar dat zich specifiek richt op de plek van werken en leren in de behandeling en op de evaluatie daarvan;
- ABC oriënteert zich samen met de divisie Jeugd op begeleid leren via het organiseren van de cursus Impuls;
- bemoeirehabilitatie voor zorgwekkend inactieve jongeren maakt structureel deel uit van de ABC-behandeling
- er is ervaring opgedaan met Individuele Rehabilitatie In Samenspraak (IRIS): een nog te ontwikkelen directe wijze van feedback geven aan hulpverleners over hun rehabilitatiegesprek met de cliënt;

Serious gaming

- serious gaming maakt op minimaal drie manieren deel uit van de ABC-behandeling;

Ervaringsdeskundigen

- er zijn minimaal drie ervaringsdeskundigen werkzaam in ABC. Er is een specifiek beleid inzake de implementatie van ervaringsdeskundigheid dat beschreven is in toetsbare doelstellingen;
- lotgenotencontact, vormgegeven door cliënten, maken deel uit van het ABC-aanbod;
- minimaal 50% van de cliënten beschikt over een Wellness Recovery Action Plan (WRAP);

Familie

- *multifamilygroups* maken structureel deel uit van de ABC-behandeling. ABC investeert in het verspreiden hiervan door middel van het geven van trainingen en advies;
- een familie-ervaringsdeskundige maakt deel uit van het ABC-team;

Kwaliteit / organisatie

- HKZ dreigt tot een bureaucratische last te verworden. ABC wil HKZ benutten voor een actief kwaliteitsbeleid onder andere via minimaal 5 interne audits per jaar en continu lopende verbetertrajecten die teambreed gedragen worden;
- zorgpaden zijn sturend in de organisatie van ABC, en is actief in de ontwikkeling van zorgpaden in Altrecht.

Onderzoek en onderwijs

- ABC draagt actief bij aan Kenniscentrum Phrenos;
- ABC draagt actief bij aan rehabilitatie-activiteiten en de ontwikkeling ervan in het land (via lectoraat rehabilitatie van de Hanzehogeschool en via St. Rehabilitatie '92);
- er loopt een promotieonderzoek naar familieinterventies
- eind 2013 zijn er minimaal 5 publicaties verschenen in de landelijke pers of vakbladen waarin ABC is genoemd of die door ABC-medewerkers (mede) zijn geschreven ;
- ABC neemt deel aan de Utrechtse zorgmonitor;
- ABC initieert een onderzoek naar demoralisatie;
- ABC participeert in onderzoek naar traumatisering van mensen met een psychose;
- er is een publicatie verschenen over een onderzoek het ABC-initiatief naar bemoeirehabilitatie;
- ABC doet een multisite onderzoek naar *multifamilygroups*
- ABC neemt het initiatief tot het organiseren van een symposium;
- ABC'ers spreken minimaal 5 keer op een landelijk congres;
- ABC draagt bij aan opleidingen: medewerkers geven les buiten ABC; op ABC wordt stage gelopen en ABC maakt deel uit van opleidingen voor verpleegkundigen, sph's, psychologen en psychiaters.